

Kvalitet i barnförhör

- kartläggning av tillgången på barnförhørsledare och organisationen kring barnförhör samt granskning av barnförhör i överprövningsärenden

Tillsynsrapport 2016:2
Utvecklingscentrum Göteborg
Juli 2016 ÅM-A 2015/1573



Innehållsförteckning

1	Sammanfattning.....	3
2	Enkät om barnförhör.....	5
2.1	Bakgrund	5
2.2	Redovisning av åklagarnas svar	6
2.2.1	Antal barnförhørsledare	6
2.2.2	Åklagares närvaro vid barnförhör.....	7
2.2.3	Organisationen av barnärenden	7
2.3	Redovisning av polisregionernas svar	8
3	Granskning av överprövningsärenden	10
3.1	Bakgrund	10
3.2	Redovisning av granskningsresultaten	11
3.3	Generella iakttagelser och slutsatser	14
4	Avslutande slutsatser och synpunkter	16
5	Beslut i anledning av rapporten	19
	Bilaga: Anteckningar från möte med Erik Norrman och Ann-Christin Cederborg om barnförhørsledarutbildningen	20

1 Sammanfattning

Rapporten består av två skilda delar som behandlar frågor om barnförhör från olika perspektiv. En del utgörs av en kartläggning som genomförts i enkätform till polis och åklagare. Den andra delen är en granskning av barnförhör i överprövningsärenden som avser vålds- eller sexualbrott mot barn. De 38 ärenden med sammanlagt 60 barnförhör som granskats är förundersökningar som lagts ned eller där åtal inte väckts.

Kartläggningen har syftat till att ge svar på främst tillgången på barnförhørsledare, hur åklagarna bedömer denna och hur man når upp till verksamhetsmålen för barnförhör.

Granskningen av barnförhör i överprövningsärenden har syftat till att ge en bild av kvaliteten i barnförhör i ärenden som inte lett till åtal. Urvalet överprövningsärenden innebär att det inte är representativt för verksamheten i stort och att direkta jämförelser mellan resultaten i kartläggningen och i granskningen därför inte är möjlig.

Resultatet av kartläggningen och granskningen kan sammanfattas på följande sätt.

- Samtliga åklagarkammare har en särskild organisation för att kunna hantera barnärenden.
- Någon form av samråd med övriga aktörer i barnärenden förekommer vid alla åklagarkammare.
- Alla åklagarkammare utom fyra har tillgång till och samarbetar med barnhus.
- En majoritet av åklagarna anser att det finns för få barnförhørsledare inom Polismyndigheten för att tidsfristen om ett första barnförhör inom 14 dagar alltid ska kunna hållas.
- Enligt uppgifter från polisregionerna finns det totalt 306 barnförhørsledare inom Polismyndigheten. Av dessa har 126 genomgått hela utbildningspaketet för barnförhørsledare.
- Åklagarnärvaron vid barnförhör är enligt åklagarnas bedömning hög vid en majoritet av kamrarna.
- Granskningen av överprövningsärenden visar att åklagare i betydligt lägre utsträckning än vad som gäller generellt varit närvarande vid dessa barnförhör.
- I en majoritet av de granskade överprövningsärendena har ett första barnförhör inte ägt rum inom tidsfristen 14 dagar.

- Att fristen för barnförhöret i majoriteten av överprövningsärendena har överskridits kraftigt innebär att utredningarna inte bedrivits på bästa sätt. Därtill kommer en relativt låg åklagarnärvaro och flera andra svagheter i det sätt ärendena handlagts på.
- Åtgärder för säkerställa att fristen första förhör inom 14 dagar hålls framstår som den enskilt viktigaste förbättringsåtgärden ur såväl ett målsägandeperspektiv som ett kvalitetsperspektiv.

2 Enkät om barnförhör

2.1 Bakgrund

Videoupptagningar av förhör under förundersökning med barn under 15 år är normalt den huvudsakliga bevisningen i s.k. barnärenden. Mål för verksamheten är att det första förhöret ska genomföras skyndsamt. Riktvärdet är att ett första förhör ska hållas inom 14 dagar från anmälningstillfället. Åklagare bör delta i planeringen av barnförhöret och vara närvarande när det genomförs¹. Åklagarnärvaron syftar bl.a. till att säkerställa att förhöret genomförs på ett sådant sätt att bevisvärdet av förhöret blir så högt som möjligt och för att möjliggöra snabba beslut om fortsatta utredningsåtgärder.

Det finns ett behov av att säkerställa att barnförhör genomförs enligt de rekommendationer som finns så att ett högt bevisvärde i barnförhören kan tryggas. Tillgång till tillräckligt många barnförhørsledare med rätt kompetens är en viktig faktor för att tidsfrister ska kunna hållas och hög kvalitet i barnförhören ska kunna säkerställas.

För att kartlägga tillgången på barnförhørsledare och deras utbildningsnivå samt frågor om hur åklagare bedömer att man når verksamhetsmål för barnärenden har två frågeformulär skickats ut, ett till varje polisregion (sju stycken) och ett till samtliga allmänna åklagarkammare (32 stycken) i landet.

Åklagarkammarna fick lämna synpunkter gällande om man anser att det finns tillräckligt många barnförhørsledare inom upptagningsområdet, i vilken utsträckning man närvarar vid barnförhör och andra frågor gällande organisationen kring barnärenden på kammaren.

Polisregionerna fick besvara frågor gällande antalet barnförhørsledare inom regionen samt hur många av dessa som genomgått utbildning för barnförhørsledning samt hur många som för närvarande genomgår sådan utbildning.

Samtliga åklagarkammare och polisregioner har svarat på Utvecklingscentrums frågor.

¹ Åklagarmyndighetens verksamhetsplan 2016 A1.1. och U1.1 samt verksamhetsplan 2015 A1.1 och U 1.2, handboken Handläggning av ärenden gällande övergrepp mot barn, avsnitt 3.3

2.2 Redovisning av åklagarnas svar

2.2.1 Antal barnförhørsledare

Frågan som ställdes till åklagarna var *"Anser du att det finns tillräckligt många barnförhørsledare inom ditt område för att hålla den uppsatta tidsgränsen om barnförhör inom 14 dagar?"*

En majoritet, nämligen 23 av 32 kammare, anser inte att det finns tillräckligt många barnförhørsledare inom Polismyndigheten för att hålla tidsfristen. Endast 9 av 32 kammare anser att tillgången till barnförhørsledare är tillräcklig. Svaren kan illustreras på följande sätt.

Svarsalternativ	Antal svar	Fördelning %
Ja	9	28,1
Nej	23	71,9
Totalt	32	100

De kammare som svarade att det finns tillräckligt många barnförhørsledare för att hålla tidsfristen om förhör inom 14 dagar var Karlskrona, Skövde, Örebro, Västerås, Norrköping, Halmstad, Västerort, Nyköping och Linköping.

Av kommentarerna framgår i huvudsak följande. En majoritet av kamrarna har svarat att man för det mesta lyckas hålla tidsfristen om ett första barnförhör inom 14 dagar. Flera kamrar har dock svarat att bristen på barnförhørsledare medför att tidsfristen inte alltid uppnås. En kammare har till och med uppgett att "i ytterst få ärenden hålls ett barnförhör inom 14 dagar från det att polisanmälan görs" (Göteborg).

En majoritet av kamrarna lyfter fram att arbetssituationen för barnförhørsledarna är ansträngd och att arbetstrycket är stort på de utredare som håller i barnförhör. Av svaren kan utläsas att det finns flera orsaker till att det ser ut så. Några kammare har angett polisens omorganisation, vilken har medfört att barnförhørsledare har omplacerats eller lämnat sina tjänster, några kammare har uppgett att tjänstledigheter, utbildningar och liknande har medfört att det finns brist på barnförhørsledare och några kammare har uppgett att barnförhørsledare tas i anspråk för andra utredningsåtgärder och att deras roll som barnförhørsledare därmed inte är renodlad.

2.2.2 Åklagares närvaro vid barnförhör

Frågan som ställdes till åklagarna var *"I hur stor utsträckning är du närvarande vid barnförhör?"*

Svaren kan i grova drag uppdelas i tre olika kategorier. En övervägande majoritet av kamrarna (23 stycken) har svarat att en åklagare så gott som alltid, i princip alltid eller i 90 – 95 % av fallen, är närvarande vid barnförhör. Några kammare (5 stycken) har uppgett att en åklagare är närvarande i ca 70 – 75 % av förhören medan resterande kammare (4 stycken) har uppgett åklagarnärvaro vid endast ungefär hälften av barnförhören.

De kammare som uppgett att åklagarnärvaro endast förekommer i omkring hälften av fallen är Umeå, Norrort, Södertörn och Halmstad.

Vidare ställdes frågan *"I de fall du inte kan närvara vid barnförhör, vad är det huvudsakliga skälet till att du inte kan närvara?"*

Det huvudsakliga skälet till att åklagare inte närvarar vid barnförhör angavs av så gott som samtliga kammare vara att åklagaren är upptagen i domstolsförhandling/har hög arbetsbelastning/andra tjänsteåtaganden. Ett annat skäl som angetts av många kammare är att barnförhöret hålls på annan ort och att det på grund av det geografiska avståndet inte är möjligt att närvara i kombination med att det saknas tekniska förutsättningar för att närvara via videolänk.

2.2.3 Organisationen av barnärenden

Åklagarna fick svara på följande frågor avseende organisationen på kammaren när det gäller handläggningen av barnärenden.

"Finns det en särskild organisation på din kammare vad gäller hantering av barnärenden?"

Samtliga kammare har uppgett att det finns en särskild organisation på kammaren för hantering av barnärenden. Antingen handläggs brott mot barn av åklagare i ett relationsvårdsteam/grupp eller så fördelas barnärenden till en barn- och ungdomsgrupp. Några kammare verkar även ha vissa utpekade åklagare inom t.ex. relationsvårdsteamgruppen som är särskilda "barnåklagare".

"Arbetar ni i s.k. barnahus inom ditt upptagningsområde?"

De allra flesta kammare har uppgett att det finns barnahus inom upptagningsområdet. Östersunds- och Luleåkamrarna har svarat att det helt saknas barnahus inom upptagningsområdena. Norrköpingskammaren har svarat att man arbetar enligt samma modell som gäller för barnahus och har gjort så sedan länge. Växjökamraren har uppgett att ett barnahus kommer att vara igång från och med 2017. Malmö och Södra Skånes åklagarkammare

har svarat att det delvis finns tillgång till barnahus inom upptagningsområdena.

"Sker samråd i ditt område och i så fall, hur är det organiserat?"

Samtliga kammare har uppgett att man har någon form av regelbundna samråd med övriga aktörer när det gäller barnärenden. Oftast sker samråden vid något eller några fasta tillfällen per vecka och äger rum på ett barnahus, om sådant finns inom upptagningsområdet. I andra fall, eller vid akuta ärenden, sker samråd via telefon eller videolänk. De aktörer som deltar vid samråden är polis, åklagare, socialtjänst, företrädare för Barn- och ungdomsmedicin samt samordnare från barnhuset.

2.3 Redovisning av polisregionernas svar

För att få en bild av den faktiska tillgången till barnförhållare runt om i landet, och således få en uppfattning om vilka resurser som står till buds, ställdes några frågor till samtliga sju polisregioner angående tillgången på barnförhållare. Polisregionerna fick frågor om antalet barnförhållare som arbetar inom regionen, hur många av de verksamma som genomgått polisens hela kurspaket (steg 1-3) samt hur många av barnförhållarna som är under utbildning.

En sammanställning av svaren ser ut på följande sätt.

	Nord	Syd	Väst	Öst	Mitt	Bergslagen	Stockholm
Totala antalet	23	62	41	42	22	31	84
Hela utbildningen	7	19	20	19	13	8	40
Under utbildning	7	43	1	23	1	0	17
Genomgått någon del av utbildningen	9		20		8	23	27

Av sammanställningen framgår att det finns totalt 305 barnförhållare inom Polismyndigheten, att 126 har genomgått polisens hela kursprogram

för barnförhållare, att 87 har genomgått delar av utbildningen samt att 92 är under utbildning.

3 Granskning av överprövningsärenden

3.1 Bakgrund

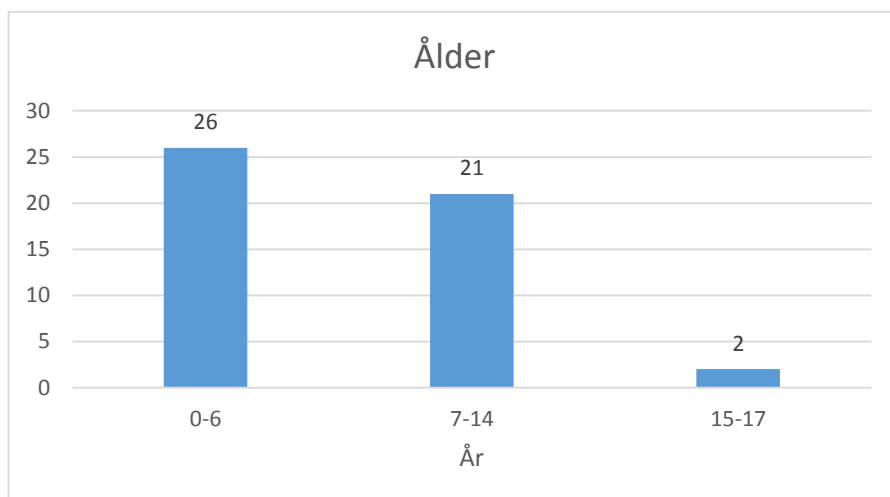
I överprövningsverksamheten vid Utvecklingscentrum i Göteborg har under en längre tid uppmärksammats att det finns brister gällande kvaliteten i barnförhör i nedlagda förundersökningar där överprövning begärts. Av de 18 230 brottsmisstankar som handlagts under 2015 har överprövning av åklagarens beslut begärts i 140 ärenden. Varje ärende kan omfatta flera brottsmisstankar såsom misshandel vid olika tillfällen mot samma barn. Även om hänsyn tas till att ärendena innehåller betydligt fler än 140 brottsmisstankar är det fortfarande en mycket liten andel av alla beslut som blir föremål för överprövning. Iakttagelserna i överprövningsärendena blir därför intressanta inte som en mätare av kvaliteten i stort utan istället för frågan om det finns gemensamma nämnare i några viktiga hänseenden i ärenden där förundersökningen lagts ned. En annan iakttagelse som gjorts i bevakningen av praxis inom området är att det i domar riktats kritik mot bristande kvalitet i de barnförhör som spelats upp i rätten. Två exempel som kan nämnas är Svea hovrätts dom i mål B 693-15 den 24 juni 2015 och Solna tingsrätts dom i mål B 891-15 den 16 september 2015 (överklagades till hovrätten - Svea hovrätts dom i mål B 8452-15 den 10 november 2015). Det senare kan tala för att det även i ärenden där åtal väckts kan finnas problem.

Under november 2014 – maj 2015 granskades barnförhören i sammanlagt 38 ärenden om vålds- eller sexualbrott mot barn där överprövning begärts av åklagarens beslut att lägga ned förundersökningen. Granskningen omfattade 60 förhör med sammanlagt 49 målsägande. Granskningen skedde parallellt med att överprövningen av ärendet handlades.

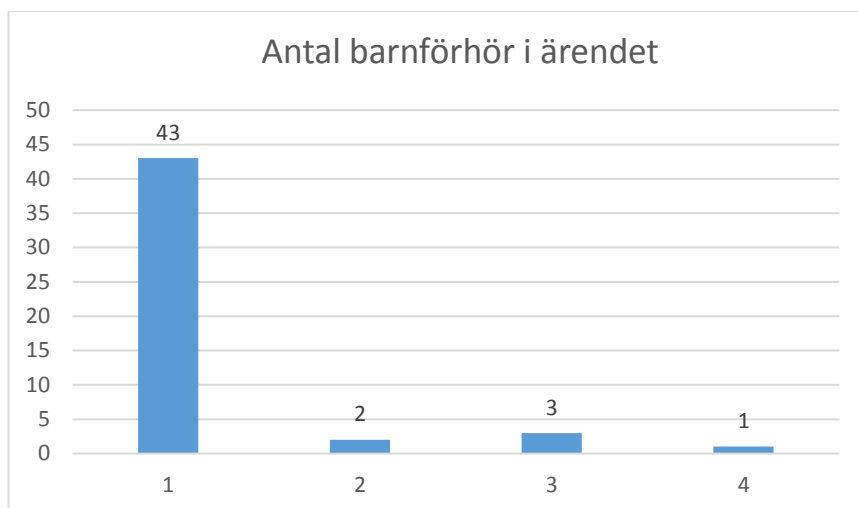
Vid granskningen antecknades uppgifter om barnets ålder, hur många barnförhör som hållits i ärendet, om det första målsägandeförhöret hållits inom 14 dagar, om förhöret spelats in på video, förhörets längd, om målsägandebiträde/särskild företrädare utsetts, om åklagaren varit närvarande vid förhöret och om förhørsledaren ställt ledande frågor till barnet. Dessa resultat sammanställdes och redovisas nedan.

3.2 Redovisning av granskningsresultaten

Av målsägande i de barnförhör som granskats var 26 mellan 0 – 6 år, 21 mellan 7 – 14 år och 2 mellan 15 – 17 år.



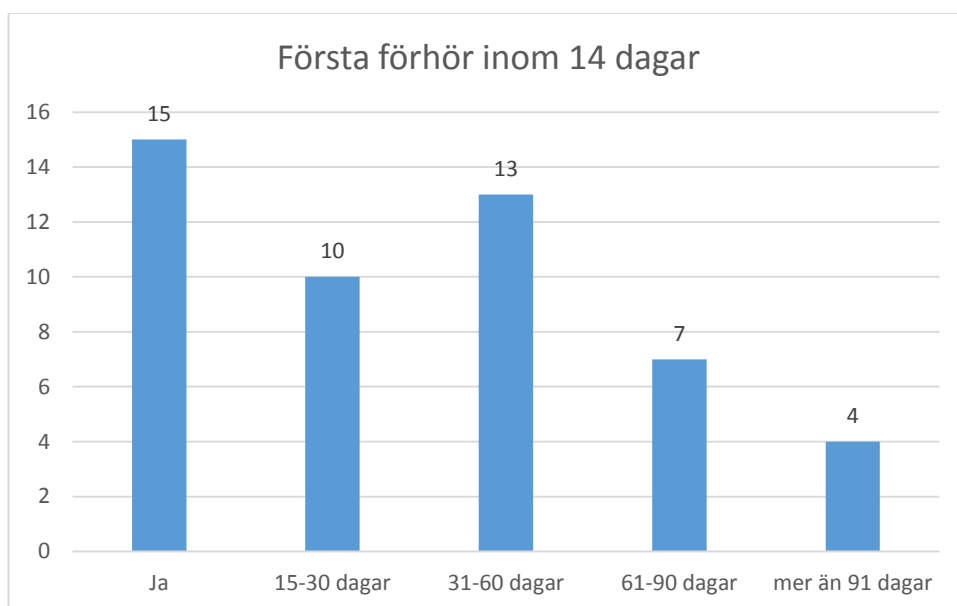
I merparten av de granskade förhören hölls endast ett förhör med målsäganden. I två fall hölls två förhör, i tre fall hölls 3 förhör och i ett fall hölls 4 förhör.



Handboken *Handläggning av ärenden gällande övergrepp mot barn* rekommenderar att förhör med barnet hålls inom två veckor efter det att åklagaren beslutat att inleda förundersökning eller att överta förundersökningsledningen från polisen. Denna tid har i Åklagarmyndighetens verksamhetsplan uppställts som ett riktvärde som ska

följas upp (VP 2015 U1.6²) Endast undantagsvis och då i fall där det föreligger särskilda skäl, bör fristen kunna överskridas.

I majoriteten av de granskade ärendena har det första förhöret inte hållits inom 14 dagar. I 15 fall har fristen hållits, d.v.s. inom 14 dagar. I 10 fall hölls första förhöret 15 – 30 dagar efter anmälan (i ett fall hade förhör planerats inom 14 dagar men ställts in och flyttats fram på grund av att målsäganden var sjuk). I 13 fall hölls förhör efter 31 – 60 dagar, i 7 fall efter 61 – 90 dagar och i 4 fall hölls första förhöret efter mer än 90 dagar.



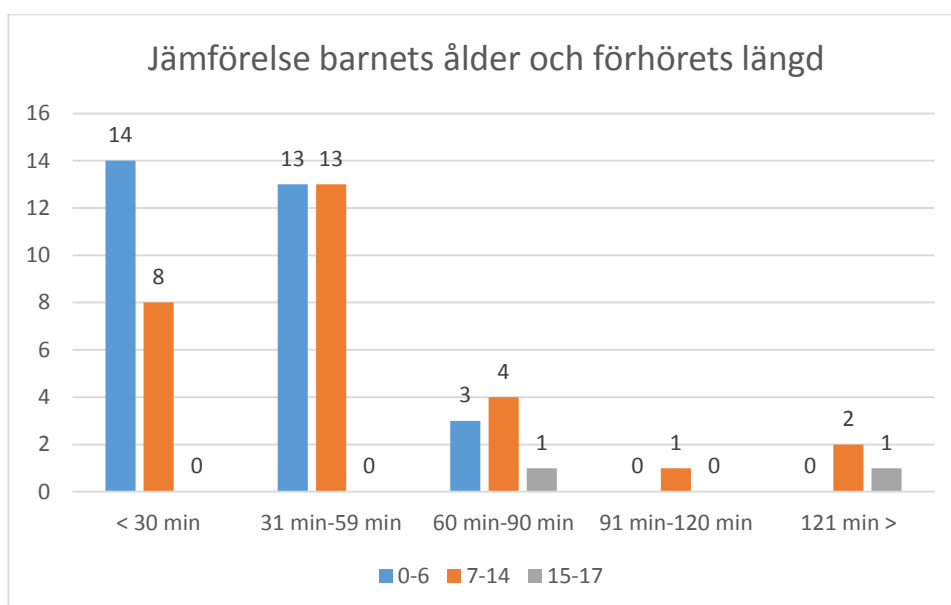
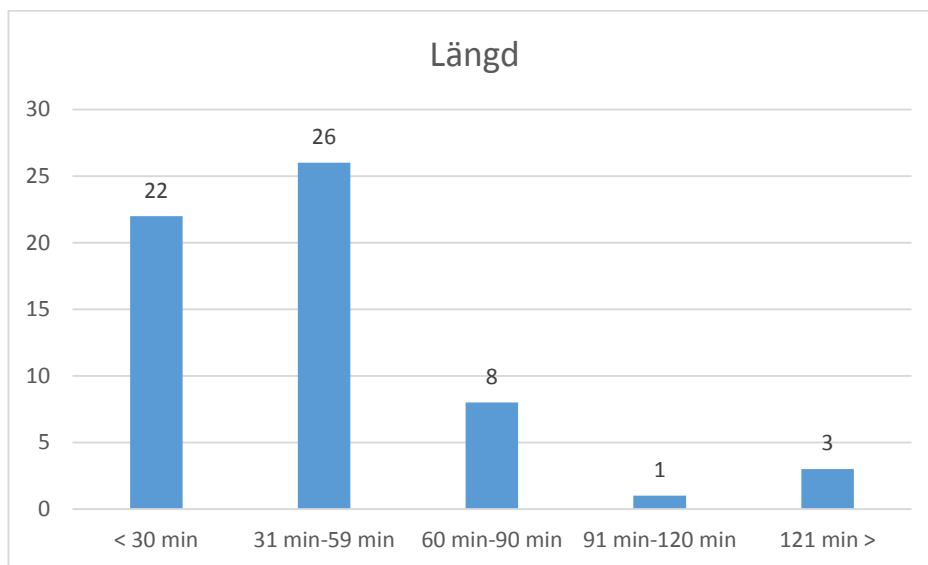
I en klar majoritet av förhören spelades förhören in på video (endast 2 av de 60 förhören var inte inspelade på video).

Vad gäller längden på förhören var 22 förhör under 30 minuter, 26 förhör mellan 30 – 59 minuter, 8 förhör mellan 1 – 1 ½ timme, 1 förhör mellan 90 – 120 minuter och 3 förhör längre än två timmar.

I Bilaga A till *Promemorian Ett "bästa arbetssätt" för vålds- och sexualbrott i nära relation och mot barn* lämnas i Checklista för barnärenden rekommendationer angående längden på barnförhör. Det framhålls där att det vid förhöret med barnet måste tas hänsyn till att ett barn inte har kapacitet till ett lika långt förhör som en vuxen. Förhöret bör därför vara kortare än ett förhör med en vuxen. Som riktmärke anges att förhöret med de yngsta barn upp till sex år inte bör vara längre än 15 minuter. För barn som är sju till tio år är riktmärket 20 minuter och förhöret med ett barn som är elva till fjorton år bör inte pågå längre än 40 minuter. Om barnet håller

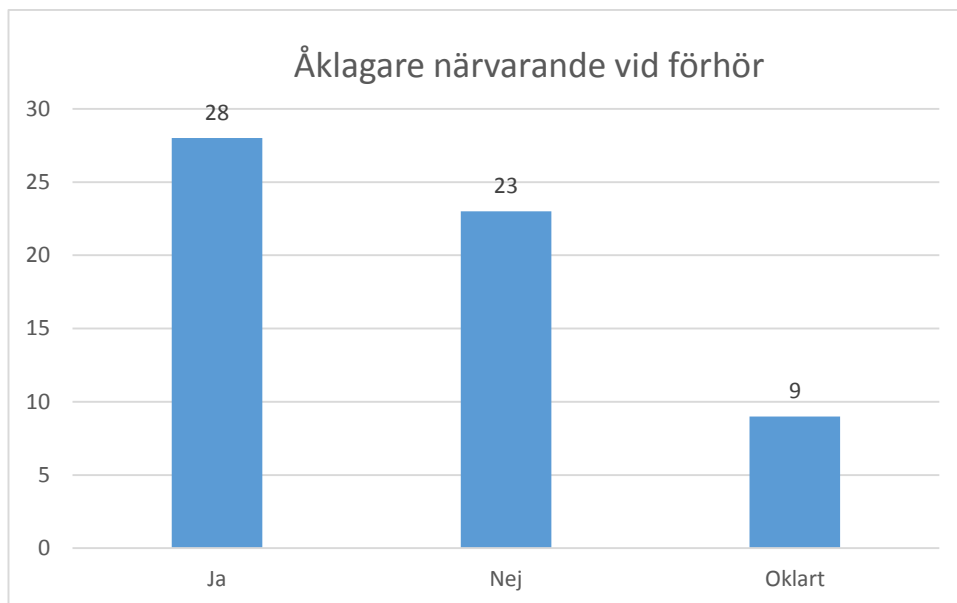
² Återfinns även i VP 2016.

på att berätta ska förhørsledaren dock inte avbryta barnet utan låta förhöret fortsätta även om det överskrider de rekommenderade tiderna.



I ett av de granskade ärendena hade inte målsägandebiträde eller särskild företrädare förordnats för målsäganden.

Enligt handboken *Handläggning av ärenden gällande övergrepp mot barn* bör åklagaren alltid närvara vid barnförhör, via medhörning på plats eller uppkopplad från åklagarkammaren. I 28 fall var åklagaren närvarande vid förhöret, i 23 fall var åklagaren inte närvarande och i 9 fall framgick det inte av handlingarna om åklagaren varit närvarande eller inte.



I en klar majoritet av förhören ställdes inga ledande frågor. Endast i ett förhör ställdes direkt ledande frågor.

3.3 Generella iakttagelser och slutsatser

En iakttagelse var att det i de granskade överprövningsärendena i viss mån hölls för långa förhör i förhållande till barnets ålder.

En annan iakttagelse var att barnförhørsledarna i vissa fall var alltför manualstyrda och inte lyssnade tillräckligt på barnet. Det förekom att förhørsledaren avbröt barnet då barnet ville börja berätta för att fortsätta redogöra för grundreglerna för förhöret.

Ytterligare en iakttagelse var att det i de genomgångna förhören inte ställdes ledande frågor i någon större utsträckning. Något som i huvudsak är positivt men som i fall där man i förhöret inte lyckades närma sig de omständigheter som gjort att det uppkommit misstanke om att barnet utsatts för brott, borde ha övervägts för att föra förhöret framåt.

Vid granskningen har också uppmärksamrats att åklagarnärvaron vid förhören var generellt låg.

Åklagaren har ansvaret för förundersökningen och för hur den bedrivs. Planeringen av barnförhör bör med hänsyn till dess roll som central bevisning i aktuella utredningar göras gemensamt av barnförhørsledare och åklagaren. Vid en gemensam planering av barnförhöret bör det planeras vad som ska ske om barnet inte berättar om det misstänkta brottet, dvs. om ledande frågor ska ställas eller inte. Ledande frågor ska så långt som är möjligt undvikas men det kan inte sällan bli nödvändigt att ställa någon ledande fråga för att leda in

barnet på det ämne som förhöret ska avse. Om ledande frågor ska ställas är det viktigt att planera inte bara hur frågan ska ställas utan även hur den ska följas upp med öppna frågor. En planering kan dock aldrig omfatta alla de situationer som kan uppkomma. Åklagarens närvaro är därför viktig även om planeringen inför förhöret är väl genomtänkt på förhand.

4 Avslutande slutsatser och synpunkter

Rapporten består av två skilda delar som behandlar frågor om barnförhör från olika perspektiv. En del utgörs av en kartläggning som genomförts i enkätform till polis och åklagare. Den andra delen är en granskning av barnförhör i överprövningsärenden som avser vålds- eller sexualbrott mot barn. De 38 ärenden med sammanlagt 60 barnförhör som granskats är förundersökningar som lagts ned eller där åtal inte väckts.

Kartläggningen har syftat till att ge svar på främst tillgången på barnförhørsledare, hur åklagarna bedömer denna och hur man når upp till verksamhetsmålen för barnförhör.

Granskningen av barnförhör i överprövningsärenden har syftat till att ge en bild av kvaliteten i barnförhör i ärenden som inte lett till åtal. Urvalet överprövningsärenden innebär att det inte är representativt för verksamheten i stort och att direkta jämförelser mellan resultaten i kartläggningen och i granskningen därför inte är möjlig. Trots detta finns här intressanta resultat som kan sprida ljus över kvalitetsfrågorna från olika perspektiv.

Ett positivt resultat i kartläggningen är att samtliga kammare har en särskild organisation på kammaren för hantering av barnärenden. Vidare visar kartläggningen att de allra flesta kammare har ett barnahus inom sitt upptagningsområde och samtliga kammare har någon form av regelbundna samråd med övriga aktörer när det gäller barnärenden.

Det ställs höga krav på barnförhørsledarnas kompetens och förmåga att etablera kontakt och föra dialog med barn. De höga kraven förutsätter att barnförhørsledare har relevant utbildning och träning men också fallenhet och erfarenhet.

Svaren på enkäten till polisregionerna visade att det vid ingången av 2016 fanns 306 barnförhørsledare inom Polismyndigheten fördelade över landet. Av dessa hade 127 har genomgått polisens hela kursprogram för barnförhørsledare medan återstoden genomgått första delen av utbildningen eller var under utbildning.

Tillgången på barnförhørsledare lyfts i enkätsvaren fram som ett problem. En majoritet av kamrarna anser inte att det finns tillräckligt många barnförhørsledare inom Polismyndigheten för att man ska kunna hålla det första barnförhöret inom 14 dagar. En majoritet av kamrarna har trots detta svarat att man för det mesta lyckas hålla tidsfristen om ett första barnförhör inom 14 dagar.

Åklagarens närvaro vid barnförhör syftar till att möjliggöra en snabb handläggning med fortsatta utredningsdirektiv och beslut direkt i anslutning till att barnförhören avslutas.

Vad gäller åklagarnärvaron har en övervägande majoritet av kammarna svarat att en åklagare så gott som alltid, i princip alltid eller i 90 – 95 % av fallen är närvarande vid barnförhör. I några enkätsvar utvecklas svaret med att åklagaren i vissa situationer tvingas prioritera och då väljer att närvara vid förhören i det ärende som framstår som allvarligast. Ett skäl som också nämnts är att åklagaren måste välja mellan att närvara vid förhören och att hålla tidsfristen.

Drygt en fjärdedel av de tillfrågade åklagarkammarna har dock uppgett att man har en betydligt lägre närvaro. Nio kammare har uppgett att åklagarnärvaron uppgår till 75 % eller lägre. Det vanligaste skälet till att åklagaren inte är närvarande är domstolsförhandlingar eller andra tjänsteåligganden. Flera kammare har också angett att geografiska avstånd omöjliggör i vissa fall åklagarnärvaro.

Vid granskningen av överprövningsärendena framgår att första förhör med barnet inom 14 dagar i stor utsträckning inte gäller för överprövningsärenden. En övervägande majoritet av barnförhören i de granskade ärendena överskrider fristen, i några fall överskrids fristen med mycket stor marginal.

Det visade sig i överprövningsärendena också att åklagaren enligt dokumentationen i ärendet varit närvarande vid mindre än hälften av förhören.

Granskningen av barnförhör i överprövningsärenden visade att ledande frågor i stort sett inte förekom vilket i och för sig är positivt. Här kan dock ifrågasättas om inte förundersökningsledaren och barnförhørsledaren i större utsträckning borde ha använt sig av någon ledande fråga för att föra förhören framåt när man inte lyckades komma in på misstanken som lett till anmälan.

De granskade barnförhören framstod som alltför långa med hänsyn till barnens ålder. Vidare noterades bristande flexibilitet vid tillämpningen av metodiken för barnförhör.

Att fristen för barnförhören i majoriteten av överprövningsärendena har överskridits kraftigt innebär att utredningarna inte bedrivits på bästa sätt. Därtill kommer en relativt låg åklagarnärvaro och flera andra svagheter i det sätt ärendena handlagts på.

Mot bakgrund av kartläggningen och av granskningen framstår sammantaget åtgärder för säkerställa att fristen första förhör inom 14 dagar hålls som den enskilt viktigaste förbättringsåtgärden ur såväl ett målsägandeperspektiv som ett kvalitetsperspektiv.

Andra viktiga åtgärder att säkerställa är skyndsamt inlottning³ till åklagare och åklagarnärvaro vid barnförhöret.

³ En kartläggning av implementeringen av "Ett bästa arbetssätt vid handläggning av vålds- och sexualbrottsärenden i nära relation och mot barn." Rapport 2016 ÅM-A 2015/1472.

5 Beslut i anledning av rapporten

Rapporten överlämnas till områdeschefer och kammarchefer för övervägande av hur den kan användas i implementeringen av Ett bästa arbetssätt och i lokalt metodutvecklingsarbete.

Rapporten överlämnas till Utbildningschefen för övervägande av hur den kan användas i undervisningen på grundutbildning och i vidareutbildning.

Områdeschefen med nationellt ansvar för brott mot barn och Utvecklingscentrum Göteborg har i anledning av rapporten överenskommit om att bjuda in Polismyndigheten, NOA, till en dialog om gemensamma åtgärder för att höja kvaliteten i arbetet med brott mot barn:

- Barnförhören genomförs inom 14 dagar från anmälan
- Åklagarnärvaro vid barnförhören
 - tillräckliga resurser hos polis och åklagare
 - teknik som möjliggör åklagarnärvaro på länk
- Skyndsam inlottning i barnärenden samt i övriga våld i nära relation och sexualbrott

Rapporten ingår vidare som ett underlag i det pågående projektet *Brott mot barn, våld i nära relationer och sexualbrott mot vuxna – ett utvecklat bästa arbetssätt* (VP 2016 A2.19) vilket bedrivs i samarbete mellan Utvecklingscentrum Göteborg samt Polismyndighetens Utvecklingscentrum Mitt och Utvecklingscentrum Väst.

Bilaga: Anteckningar från möte med Erik Norrman och Ann-Christin Cederborg om barnförhørsledarutbildningen

Inom ramen för projektet *Kvalitet i barnförhör* inbjöds Erik Norrman, lärare i juridik på Polishögskolan, och Ann-Christin Cederborg, prefekt och professor på Barn- och ungdomsvetenskapliga institutionen på Stockholms universitet, till ett möte på Utvecklingscentrum Göteborg den 11 december 2015 för en diskussion om barnförhör. Bakgrunden till mötet var de problem i kvalitén i barnförhör som Utvecklingscentrum Göteborg noterat i överprövningsverksamheten. Det hade även uppmärksammats att domstolarna utdelat kritik för brister i barnförhör i enskilda mål.

Erik Norrman redogjorde vid mötet för den metodik för barnförhör som lärs ut och utbildningen av barnförhørsledare (indelad i tre steg). Ann-Christin Cederborg är examinator på utbildningens andra steg.

Erik Norrman uppgav att deltagarna i utbildningen påtalat problem med hög omsättning av barnutredare vilket medfört en ansträngd arbetssituation med många ärenden att utreda. Det är inte tillräckligt många som håller barnförhör. Utredare upplever att de har svårt att kommunicera med åklagare. Känslan är att allt ska gå fort och att de inte hinner göra sitt jobb på rätt sätt. Poliserna upplever att åklagarna ställer krav på ledande frågor samtidigt som de, för att bli godkända i utbildningen, har kravet att ledande frågor ska reduceras. Det upplevs vidare som ett problem att försvarare vill få ledande frågor ställda. I utbildningen lärs ut att om förhørsledaren gör bedömningen att en ledande fråga ska ställas för att kunna komma vidare i förhöret så ska en sådan fråga följas upp med öppna frågor.

Ann-Christin Cederborg redogjorde för inslaget av episodisk minnesträning i förhörsmetodiken. Tanken är att få barnet att berätta öppet. Träningen ska höja kvalitén och skapa kontakt med barnet genom att det tränas i att svara på öppna frågor. Många barn behöver komma igång att prata och höra sin egen röst. Förhørsledaren ska höra hur barnet pratar och lära barnet hur man ställer frågorna. Syftet är vidare att förstå vilken nivå man kan lägga frågorna på. Det sägs vidare att om barnet vill berätta ska man hoppa över denna inledning. Det är viktigt att få poliser (barnförhørsledare) att vara flexibla. Utvecklingscentrum Göteborg anser att det är viktigt att kontakten mellan barnförhørsledare och åklagare stärks upp.

Vid mötet framfördes att åklagaren och barnförhørsledaren har olika roller men att det är viktigt att det finns ett nära samarbete. Åklagaren har ansvaret för förhöret och ska planera detta i förväg med barnförhørsledaren.

Det diskuterades vidare gällande vilken information som ska ges till barnet före förhöret. Utvecklingscentrum Göteborg anser att den särskilde

företrädaren är bäst lämpad att ansvara för att informera barnet om varför barnet ska på förhör. Ett förslag som diskuterades var att förhørsledaren inviterar barnet att berätta om morgonen från det att barnet kom till skolan eller motsvarande. Tanken är att en sådan fråga ökar möjligheterna att fånga upp vad barnet uppfattat om anledningen till förhöret. En vinst skulle vara att barnets minne tränas samtidigt som utredningen tillförs information om barnets upplevelse av att bli hämtad till förhöret och vad barnet uppfattat om anledningen till detta.